

žrelce, da morejo čebele ven in noter le skozi cevko. Ropnice dohajajo veči del le od strani ter se boje tesnega vhoda, od znotraj pa tudi slabe čebele lahko za-  
branijo vhod. Slab mu panju je posebno lahko pomagati, če se močnemu vzame nekaj satovja, kaka dva dni kam postavi, da se čutijo osirotele brez matice ter potem doda slabotnemu. Pri medu se razne čebele najprej sprijaznijo. Če se združeno prebivalstvo postavi za kak dan na temoten kraj, je še bolj prav.

Meseca marcija nastane največkrat lakota, torej je slabe čebele treba krmiti. Tudi je dobro postaviti koritce z vodo pred čebelnjak; po vodi naj plavajo kake deščice, da čebele ne potonejo. Vodo je treba večkrat menjati. Če imajo malo cvetličnega medu za zalego in ni v okolici vrbovja (vrb, topolov, jelš, lesk itd.), treba jim je posipati moke. Dene se namreč ržene moke, še boljša pa je kostanjeva, v kak prazen sad, ki se kam blizu pred čebelnjak postavi, da ga čebele lahko najdejo, kadar jim je treba. Malokdo misli, koliko to čebelam pomaga in zalego pospešuje.

### Jêsen in njegova korist.

Mnogo imamo prostorov, ki nikomur nič ne hasnijo, da bi jih pa zasadili s kakim sadnim drevjem ali s kako drugo kmetijsko rastlino, pa tudi ne kaže iz enega ali drugega vzroka. Take prostore je zelo koristno zasaditi z gozdnim drevjem. Tako drevje dela okolico ne le prijazno, ampak izboljšuje tudi podnebje, varuje zemljo, da je ne odplavlja voda ter s svojim lesom tudi obilo koristi, kar je sosebno sedaj važno, ko je lesa vedno manj in manj. Izmed gozdnega drevja, ki rado raste, ni izbirčno za tla ter uspeva tudi posamezno brez obrambe, ki jo ima drevje v gozdih, je jêsen. Jêsen uspeva ob vodi, pa tudi ob suhih cestah, sploh povsod. Ker je les njegov zelo raben, kupujejo ga radi in tudi dobro plačujejo. Po nekaterih krajih so stare jêsene, katerih lepi les je posebno priljubljen, uže skoraj popolnoma posekali. Jêsen štejemo med najrastnejše drevje, in najljubše mu je celo, če raste na samem, ali pomešan z drugimi vrstami. Njegov beli in žilavi les je glede kurjave skoraj enak bukovemu, kurjo pa redkokedaj ž njim, ker drugače bolje rabi. Iz njega delajo vozove, lestve, roče, obroče, vesla, telovadno orodje, sani, niške, pohištvo in srtoje. Lubad je za ustroj, in listje izvrstno krmilo živini. Ker jêsen zelo hitro in lepo ravno raste, raben je vže v dobi, ko druge vrste drevje nima še nobene vrednosti. Zaradi tega priporočamo prav zelo našim gospodarjem, naj primerne prostore, koder ne kaže saditi koristnejšega drevja, zasade z jêseni.

### Kaj storiti z drevjem, katero je sneg poškodoval.

Sneg, ki ga je letos sem ter tja na debelo padlo, poškodoval je, kakor nam gospodarji tožijo, veliko drevja.

Kaj storiti, da se škoda kolikor mogoče zmanjša?

1.) Na drevesih, na katerih so večje ali manjše veje popolnoma odtrgane, morajo se rane s kakim ostrim orodjem dobro ogladiti in s smolo ali z drevesnim voskom tako dobro zmazati, da zrak ne more do rane, in potem še dobro ovezati. Take veje pa, katere so sicer od debla odtrgane, vendar se jih še velik del drži debla, morajo se prav varčno spet k deblu tako privezati, kakor so bile prej, in rana se mora tako obvezati, kakor pri cepljenji.

2.) Ona drevesa pa, na katerih je več vejic samo poškodovanih in ne od debla odtrganih, morajo se lepo obrezati, kakor se to večkrat zgodi, kadar hočemo kako drevo omladiti.

3.) Če se prav dobro napravi to, kar smo zdaj omenili, in če se ravno mnogo vejic in celo vrh odreže, vendar se še mnogokrat zgodi, če je namreč deblo nepoškodovano, da drevo spet lepo krono in lep vrh dobi in kasneje gospodarju mnogo koristi.

4.) Dobro je znano, da so celó velika drevesa, katera so bila s korenino izdrta, ali celo do zemlje pripognena, prav lepo rasla in rodila, če so se spet prav varčno vzdignila in dobro uravnala. In zatorej tudi priporočamo, naj naši gospodarji tudi to poskusijo, predno posekajo drevesa celo za drva. Ker se vendar izkoreninjena drevesa v zmrzli zemlji ne morejo lahko okopati, naj se s tem delom počaka do tedaj, kadar bo zemlja spet tala, in do tistega časa naj se korenine dobro pokrijejo s prstjo in slamo, da ne pozebejo in se ne posuše.

### Vzgoja paradižnikov v loncih.

Paradižniki se dado prav izvrstno vzgajati v loncih, in če jih imamo na oknu, so to prav lepe rastline, posebno če so polne plodu, a ob enem so tudi zelo koristne in to tem bolj, ker smo v stanu vzgojiti prav zelo zgodnje paradižnike. Seme vsej prav zgodaj, na pr. vže konci zime v kak zaboj ali lonec, ter presadi potem sadike v posamezne lonce. Če si to vse dovolj zgodaj naredil, imaš sveže paradižnike vže meseca maja. Vseučeliščni vrtnar Schelle vzgojo takole popisuje: Seme sej meseca februarja. Kadar rastlinice naredo prve liste, presadi jih v drug zabojček, in ko so se tukaj dobro ukoreninile, posadi jih posamezne v dovolj velike lonce. Čez nekaj časa jih zopet presadi in sicer v lonce, ki imajo najmanj 15 % premera. Zemlja naj bode dobra, peščena povrtna prst. Ko so korenine prst v teh loncih popolnoma prerasle, presadi jih zopet v druge, ki so bolj široke nego visoki in ki imajo vsaj 25 % premera. Ob tej zadnji presaditvi pa potrgaj vse poganjke razen najmočnejšega srednjega. K rastlini pritakni kake tri do 70 % visoke palice ter vanje pritrdi poganjek in sicer tako, da je konec obrnjen proti tlam. Vse nove vzrasle stranske poganjke, ki seveda kvišku silijo, skrajšaj vsaj 5 do 10 %. S tem, da je konec poganjka obr-

nen k tlom, zavirano je hitro kroženje soka in rastlina je primorana roditi. Najbolj primerna toplota tem rastlinam je 15 stopinj. Neobhodno potreben je svež zrak. Gnojenje ni potrebno, pač pa pridno prilivanje. Vrste z majhnimi plodi so najboljše, slabe so pa vse vrste, ki delajo veliko zelišča, ker pregosto obrezovanje ni koristno.

Gartenflora.

## Vprašanja in odgovori.

*Vprašanje 46.* Imam 19 metrov dolg in 11 metrov širok slabo tlakan hlev, tako, da živina vedno stoji na mokrem, če tudi je dobro nastlano. Zatorej mislim tlak zvišati, zunaj hleva pa napraviti jamo, kjer se bode zbiral gnoj. Okna so tudi samo 35  $\%$  visoka in 20  $\%$  široka. Ali jih je treba zvišati? Kakšna okna naj naredim in kako, ker mislim hlev obokati? Kako visoki naj bodo oboki, in ali naj jih naredim iz kamnja ali iz opeke? Koliko prostora potrebuje eno govedo in koliko en konj? (V. R. v C. na Goriškem.)

*Odgovor:* Ako hočete imeti suh hlev, glavni je pogoj, da so tla tako narejena, da se gnojica lahko zbira in iz hleva iztaka. Splošno načelo je, da tla ne smejo prepuščati moče niti tam, kjer stoji živina, niti po hodniku, koder se donša krma in odpravlja gnoj. Takisto morajo biti trdni gnojnični kanali, gnojnična jama in gnojišča. Če se gnojica izgublja v tla, lahko nastanejo zdravju škodljivi izhlapi iz puščajočih tal in vsled njih mnoge živinske bolezni. Za napravo tal v hlevu je najboljši beton, narejen iz zmesi razkosanega kamnja vseh vrst, prodnega in navadnega peska ter cementa. Ugodna zmes pri uporabi dobrega cementa je: eden del cementa, dva dela ostrega peska in dva dela razkosanega kamnja, največi kosi njegovi pa ne smejo biti bolj debeli nego pest. Enaka, a cenejša tvarina je tako zvani apneni beton, sestojec iz zmesi drobnega kamnja, peska, premogovega pepela in hidravličnega apna. Dalje se uporablja umetno kamenje, imenovano klinker, katero je bilo dejano v hidravlično apno, da so se mu tudi luknjice zalile, dalje dobro žgana opeka kot stoječ, bolje pa kot dvojni ležec tlak, ker so njegove poprave cenejše. Les kaže uporabljati samo jelkov, borov in macesnov, in sicer v hlodih 5—8  $\%$  debelih, ali za dvojna tla 3—4 centimetre debele deske. Les je uporabljati samo tam, kjer je primerno po ceni. Tla, koder stoji živina, vise nazaj 4—6  $\%$ , da se gnojica dobro odteka. Hlevna okna naj ne bodo prevelika, ves notranji prostor pa mora biti dobro svetel. Napravi naj se raje več malih oken, ker zrak tako enakomerneje prihaja. Najboljše je, če so okna okolo metra široka in 80—100  $\%$  visoka. Okna naj se napravljajo kolikor mogoče visoko od tal, a vsaj 2  $\frac{1}{2}$  metra, da je živina varna škodljivega zračnega prepriha.

Po velikosti živali se računi širokost staje in sicer:

za konje od . . . 180—200 centimetrov  
„ vole od . . . 140—155 „

za krave od . . . 110—125 centimetrov  
„ mlado živino od 90—100 „  
dolgot staje (odštevši jasli)  
za konje od . . . 300—310 „  
„ vole od . . . 240—290 „  
„ krave od . . . 230—250 „  
„ mlado živino od 190—220 „  
„ odstavljenote tele 140—180  $\square$  metra.

Širokost jasli znaša 45—55  $\%$ . Hlev mora biti tudi primerno visok, da je dosti prostora za zrak, kajti če je zelo nizek, pokvari se kmalu zrak, to pa škoduje zdravju živine in nje razvoju sploh. Visokost mora vsaj 380—430 metrov znašati. Iz česa treba oboke narediti, iz kamnja ali iz opeke, to je pa pred vsem zavisno od kraljevih razmer, kaj je cenejše. Ob enakih cenah nam je ljubši obok iz opeke, ker se lažje naredi in tudi ni tako težko.

*Vprašanje 47.* Imam dvelatnega junca, ki je do srede meseca decembra rad jedel in pil ter se dobro redil. Kmalu potem je pa junec pričel postajati žalosten malo je jedel, in vse je kazalo, da je bolan. Po preiskovanji sem našel, da se volu vsi zobje majejo. Sicer vol sedaj zobe menja, a le po dva, in naravno je, da se ta dva majeta, a čudno, ker se vsi po vrsti majejo. Kaj je narediti, da se zopet utrdijo zobje? (J. M. v D.)

*Odgovor:* Govedo nima v čeljustih dobro priraslih spodnjih zob, zato se vedno bolj ali manj majejo. To majanje nič ne de, provzroči pa bolezen, kadar to živino pri jedi nadleguje. Tako govedo slabo požvekuje, in zaradi tega lahko nastanejo bolezni v želodci in v črevih, ter živina medli. Zmehčano in bodeče dlesno (čeljustno meso) izpirajte s pelinovim ali žajblovim čajem. Prav dobro je tudi izpiranje z vodo, v kateri so se kuhale hrastove skorje, ježice ali šiške. Tudi golunova voda je dobra. Dobro je nekaj časa dajati živini prav mehke krme, da se odpočije od prežvekovanja. Berite tudi v knjigi družbe sv. Mohora „Domači živino-zdravnik“ na straneh 195. in 196.

*Vprašanje 48.* Zvedel sem, da je kopriva prav dobra krma za govejo živino. Ker bi rad naredil poskušnjo, prosim razjasnila, kje dobiti koprivnega semena in koliko ga je sejati na  $\frac{1}{4}$  orala? Ali je koprivo dajati svežo ali suho, samo ali pomešano? (J. M. v D. v.)

*Odgovor:* Kopriva je res prav dobra krma, in sicer pred vsem za konje in perutnino. Njene posebno dobre lastnosti so pa te, da je zelo zgodnja in da prebavo pospešuje, zato je zelo zdrava. Pridelovati je pa na njivi, ni vredno, ker hoče zelo dobre apnene zemlje in veliko gnoja. Najboljši gnoj koprivi so ostanki od starega zidovja. Kje semena dobiti, nam pa ni znano, in morda kedo izmed naših čitateljev ve.

*Vprašanje 49.* Imam sredi svojih senožeti soseda, čigar kokoši se pasejo po njih. Jaz trdim, da so kokoši na kvar senožetim, drugi pa trdijo, da ne, ker še celo gnojijo. Kaj je Vaše mnenje o tem? (J. H. v L.)